

**„PARKI ZABYTKOWE – OCHRONA I KONSERWACJA”
Seminarium, Warszawa, 16-17 czerwca 2009 r.**

W dniach 16-17 czerwca 2009 r. odbyło się w Warszawie seminarium „Parki zabytkowe – ochrona i konserwacja”, którego organizatorem był Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. W seminarium wzięli udział pracownicy wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur zajmujący się zielenią zabytkową, przedstawiciele środowisk naukowych oraz pracownicy KOBiDZ.

Celem seminarium było omówienie wielu istotnych kwestii dotyczących ochrony i konserwacji parków i ogrodów zabytkowych, stanu ich zachowania, sposobów zarządzania i użytkowania. W wystąpieniach poruszono zagadnienia wzajemnych relacji wartości kulturowych i przyrodniczych w parkach zabytkowych, omówiono problemy konserwatorskie na przykładzie wybranych parków województwa mazowieckiego oraz problematykę wpisów parków do rejestru zabytków. Odniesiono się do zagadnień prawnych związanych z kompetencjami wojewódzkich konserwatorów zabytków w zakresie udzielania zezwoleń na wycięcie drzew i krzewów oraz z niespójnością przepisów o ochronie przyrody i ochronie zabytków. Przedstawiono zasady sporządzania dokumentacji konserwatorskich, prowadzenia badań w parkach i ogrodach zabytkowych oraz opracowywania doborów materiałowych.

Na przykładzie Ogrodu Branickich w Białymstoku zaprezentowano proces organizacji kompleksowych działań konserwatorskich, ze szczególnym zwróceniem uwagi na możliwości pozyskiwania środków finansowych i prowadzenia działań

1. Wystąpienie powitalne dyrektora KOBiDZ, dr. inż. arch. Marcina Gawlickiego. Wszystkie fot. H. Galka.

1. Welcome by Dr. engineer architect Marcin Gawlicki, head of the National Heritage Board of Poland. All photos: H. Galka.

z zakresu promocji społecznej. Omówiono również problemy związane z tworzeniem przez KOBiDZ nowej *Listy preferencyjnej zabytkowych parków i ogrodów dla Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*, zaś przedstawiciel Funduszu uściślił, jakie zadania instytucja ta może dofinansować.

Jeden z bloków seminarium poświęcono sprawie pielęgnacji drzew, dyskutując nad zasadami cięcia, metodami oceny zagrożeń, jakie mogą powodować drzewa w parkach zabytkowych, problemami odnawiania alei zabytkowych oraz sposobami bezinwazyjnego wykrywania defektów wewnątrz pni. Zwrócono również uwagę na możli-

wość podnoszenia kwalifikacji w ramach szkoleń uwzględniających europejskie normy dotyczące prac przy drzewach.

Na zakończenie przedstawiono przykłady parków i ogrodów zabytkowych, w których w ostatnich latach przeprowadzono działania konserwatorskie – park w Łańcucie, Łazienki Królewskie w Warszawie oraz ogród na Wawelu.

Wygłoszone w trakcie obrad wystąpienia zostaną opublikowane w „Kurierze Konserwatorskim”. Organizatorzy zaproponowali, aby seminarium miało charakter cykliczny. Kolejne spotkanie poświęcone zieleni zabytkowej planowane jest na 2010 r.

Dorota Sikora

”HISTORICAL PARKS – PROTECTION AND CONSERVATION”

Seminar, Warsaw, 16-17 June 2009

The organiser of the seminar on “Historical Parks – Protection and Conservation,” held in Warsaw on 16-17 June 2009, was the National Heritage Board of Poland. The seminar was attended by the staff

of the voivodship offices for the protection of historical monuments and their delegatures dealing with historical vegetation, representatives of science, and employees of the National Heritage Board of Poland.

The purpose of the seminar was to discuss numerous essential questions pertaining to the protection and conservation of historical parks and gardens, the state of their preservation, and the ways of their administration and use. The participants also considered problems associated with the creation by the National Board of a new reference list of historical parks and gardens for the National Fund for the Protection of the Natural Environment and Water Management, while a representative of the Fund defined the tasks that this institution can finance. One of the seminar blocks dealt with tree cultivation, and the debates ended with a presentation of examples of historical parks and gardens, which in recent years were subjected to conservation.

The next meeting will be held in 2010.

2. Uczestnicy seminarium: pracownicy służb konserwatorskich zajmujący się zielenią zabytkową, przedstawiciele środowisk naukowych oraz specjaliści z KOBiDZ.

2. The seminar participants: conservation services staff dealing with historical vegetation, representatives of scientific circles and National Heritage Board specialists.

SEMINARIUM „CYFROWE DZIEDZICTWO – KULTURA DLA PRZYSZŁOŚCI” Warszawa, 17 czerwca 2009 r.

Dnia 17 czerwca 2009 r. w Sali Kolumnowej Sejmu RP, w ramach obchodów Światowego Dnia Społeczeństwa Informacyjnego, odbyło się Seminarium „Cyfrowe dziedzictwo – kultura dla przyszłości” pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu RP Bronisława Komorowskiego, Wicepremiera i Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Grzegorza Schetyny, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego. Seminarium zorganizowane zostało przez Polski Komitet ds. UNESCO oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo

Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Bibliotekę Narodową, Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych, Polskie Towarzystwo Informatyczne we współpracy z Kino Polska Dystrybucja Sp. z o.o.

Seminarium, skierowane do przedstawicieli władz i administracji państwowej oraz instytucji mających wpływ na kształtowanie polityki w dziedzinie ochrony i udostępniania dziedzictwa, miało na celu prezentację problematyki digitalizacji dóbr kultury, przechowywania i udostępniania zasobów cyfrowych, w powiązaniu z zagadnieniami polityki państwa, a w szczególności

z przyjętą przez rząd w grudniu 2008 r. „Strategią rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do 2013 roku”. Kluczowe znaczenie strategiczne mają także dokumenty, takie jak: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 24 sierpnia 2006 r. w sprawie digitalizacji i udostępnienia w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych (2006/585/WE), Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-

-Społecznego z dnia 14 lutego 2007 r. w sprawie informacji naukowej w epoce cyfrowej: dostęp, rozpowszechnianie i konserwacja (SEC [2007]181), Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 27 września 2007 r. w sprawie i2010: europejska biblioteka cyfrowa (2006/2040 [INI]) oraz Karta w sprawie zachowania dziedzictwa cyfrowego przyjęta na 32. sesji Konferencji Generalnej UNESCO w dniu 15 października 2003 r.

Obrady rozpoczęły się od wystąpienia przedstawicieli Rządu RP, którzy podkreślili wagę digitalizacji dziedzictwa narodowego oraz właściwego przechowywania i udostępniania przez Internet polskich obiektów cyfrowych dla obecności polskiej kultury w obiegu europejskim i światowym oraz dla tożsamości polskiego społeczeństwa. Podsekretarz Stanu w MKiDN Tomasz Merta, Generalny Konser-

wator Zabytków, określił cyfryzację jako potężne narzędzie wspomagające ochronę dziedzictwa kulturowego, jako szansę na dobrą edukację i popularyzację. Wskazał także problemy wymagające rozwiązania, takie jak: kwestia praw autorских przy udostępnianiu zasobów w Internecie; problem kosztów – proces digitalizacji jest bardzo kosztowny, a liczba danych dostępnych w sieci będzie się zwiększała; problem autentyczności i percepcji. Ponadto, nawiązując do Karty UNESCO, zwrócił uwagę na nowy obszar związany z archiwizacją stron internetowych jako dziedzictwa, aby następne pokolenia miały dostęp do źródeł wiedzy tworzonych w naszych czasach.

Następnie przybliżone zostały podstawowe problemy związane z digitalizacją, w podziale na trzy grupy tematyczne: potrzeby finansowe i związane z tym budżetowe

finansowanie digitalizacji oraz budowy repozytoriów cyfrowych, zmiany legislacyjne pozwalające na archiwizację stron internetowych i zmiany w zakresie prawa autorskiego oraz dziedzictwo audiowizualne.

Kolejną sesję poświęcono prezentacji praktycznych przykładów podejmowanych działań – projektów realizowanych w Polsce w dziedzinie digitalizacji oraz udostępniania i przechowywania dziedzictwa cyfrowego w bibliotekach, archiwach, muzeach.

W podsumowaniu seminarium podkreślono znaczenie otwartości i dostępności zasobów cyfrowych. Kluczowa dla podejmowania decyzji jest świadomość, że cyfryzacja to nie plan na pięć czy siedem lat, ale permanentne działanie związane ze zmianą cywilizacyjną.

Anetta Kępczyńska-Walczak

SEMINAR ON "DIGITAL HERITAGE – CULTURE FOR THE FUTURE"

Warsaw, 17 June 2009

The "Digital Heritage – Culture for the Future" seminar held on 17 June 2009 in the Column Hall of the Sejm of the Republic of Poland was part of the celebrations of World Information Day. The event was addressed to representatives of the authorities and the state administration as well as institutions that influence policies con-

cerned with the protection and access of the national heritage. The intention of the seminar was to present the digitalisation of the national heritage and the suitable storage and access of Polish digital objects via the internet for the sake of the presence of Polish culture in Europe and the world as well as for the identity of Polish society.

The seminar discussed fundamental problems associated with digitalisation and examples of projects implemented in Poland. The summary stressed that digitalisation is not tantamount to plans for the next five or seven years, but signifies permanent activity connected with civilisational transformation.

33. SESJA KOMITETU ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO

Sewilla, 22-30 czerwca 2009 r.

W dniach 22-30 czerwca 2009 r. w Sewilli w Hiszpanii odbyła się 33. sesja Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO. Wzięło

w niej udział ponad 1000 osób, oficjalnych przedstawicieli poszczególnych krajów-sygnatariuszy Konwencji UNESCO w sprawie ochro-

ny światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego z 1972 r. oraz organizacji i stowarzyszeń zajmujących się ochroną dziedzictwa.

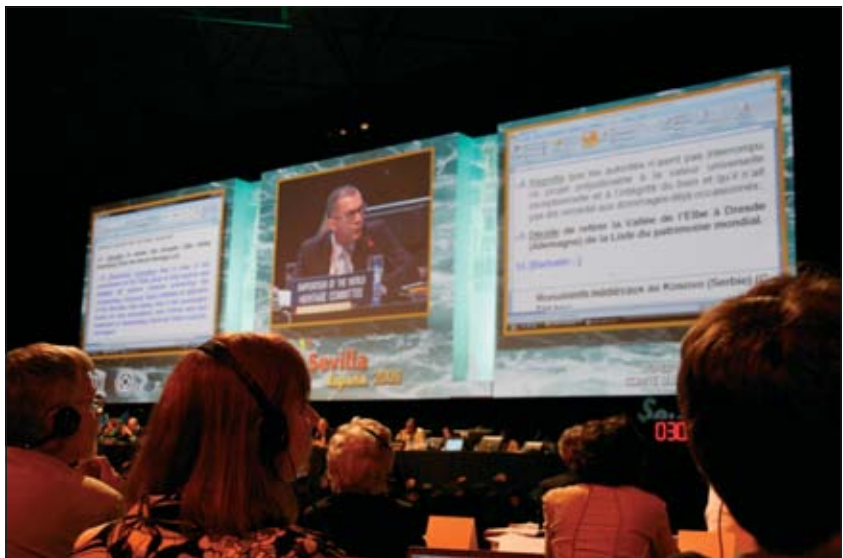
1. Obrady Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO. Wszystkie fot. K. Piotrowska-Nosek.

1. Debates of the UNESCO World Heritage Committee. All photos: K. Piotrowska-Nosek.

W sesji wzięła udział sześciuosobowa delegacja polska pod przewodnictwem dr. inż. arch. Marcina Gawlickiego, dyrektora KOBiDZ i przewodniczącego Komitetu ds. Światowego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce.

Głównym wydarzeniem, które zdominowało tegoroczne posiedzenie było skreślenie z Listy Światowego Dziedzictwa drezdeńskiej doliny Łaby, wpisanej na Listę w 2004 r. jako krajobraz kulturowy. Powodem skreślenia była budowa czteropasmowego mostu w samym sercu doliny, co zdaniem ekspertów ICOMOS i Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO sprawiło, że miejsce utraciło określoną w momencie wpisu „wyjątkową uniwersalną wartość”. Decyzję poprzedziła sześciogodzinna dyskusja, będąca kontynuacją dyskusji

z poprzednich sesji, poczynając od sesji w Wilnie w 2006 r. Był to niezwykle czytelny sygnał mówiący

2. Tajne głosowanie nad skreśleniem drezdeńskiej doliny Łaby z Listy Światowego Dziedzictwa.

2. Secret voting on deleting the Dresden Elbe valley from the World Heritage List.

o tym, że Komitet bardzo poważnie traktuje wszelkiego rodzaju zobowiązania państw-stron Konwencji do zapewnienia właściwego standardu konserwatorskiego i odpowiedniej ochrony miejscom światowego dziedzictwa.

Obecnie, po zakończeniu tegorocznej sesji Komitetu, Lista Światowego Dziedzictwa liczy 890 dóbr. Wśród 13 nowych miejsc znalazły się m.in.: holenderska i niemiecka część Morza Wattowego, Dolomity we Włoszech, Stoclet House w Brukseli, Wieża Herkulesa w Hiszpanii, La Chaux-de-Fonds – miasto w Szwajcarii słynące z tradycji zegarmistrzowskich oraz akwedukt i kanał Pontcysyllte w Wielkiej Brytanii.

Kolejna sesja odbędzie się w stolicy Brazylii – Brasílii.

Katarzyna Piotrowska-Nosek

33rd SESSION OF THE UNESCO WORLD HERITAGE COMMITTEE Seville, 22-30 June 2009

The 33rd Session of the UNESCO World Heritage Committee held on 22-30 June 2009 in Seville added 13 new entries to the World Heritage List.

The main event, which dominated the session, was the deletion from the List of the Dresden Elbe valley, included in 2004 as a cultural landscape. The decision was

motivated by the construction of a four-lane bridge in the very heart of the valley. At present, after this year's session, the World Heritage List contains 890 entries.

WOLONTARIUSZE RATUJĄ DZIEDZICTWO KULTUROWE

W okresie wakacyjnym Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, we współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zorganizował pod hasłem „Przyjedź, odkryj i ocal od zapomnienia” dwa obozy archeologiczno-konserwatorskie, których uczestnikami byli wolontariusze, osoby w wieku 18-26 lat. Mogli oni znaleźć się w grupie, której celem było ratowanie (oczyszczanie, uczynienie) relikwów mazurskich wiosek w lasach Puszczy Piskiej, w woj. warmińsko-mazurskim, opuszczonych i zniszczonych po 1945 r., lub zdecydować się na udział w klasycznych badaniach archeologicznych odbywających się w okolicach pałacu Koniecpolskich w Koniecpolu, w woj. śląskim. Obydwa obozy trwały po dwa tygodnie.

Partnerami projektu realizowanego pod nazwą „Zaginione wioski Puszczy Piskiej” były: Stowarzyszenie „Sadyba”, Fundacja „Borussia” oraz Nadleśnictwo Pisz, natomiast do drugiego, przeprowadzonego w Koniecpolu, włączył się Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Za realizację poszczególnych projektów odpowiadały Regionalne Ośrodki Badań i Dokumentacji Zabytków, odpowiednio w Olsztynie i Katowicach.

Na ogłoszenie o zapisach na obozy odpowiedziało około 130 osób z całej Polski, z których wybrano dwie dziesiątki, głównie studentów z kierunków nie związanych z archeologią czy historią, a więc pedagogów, polonistów, socjologów, kulturoznawców i innych. W obozie w Puszczy Piskiej udział wzięli także, na zaproszenie Fundacji „Borussia”, wolontariusze z Niemiec oraz Rosji, a w obozie w Koniecpolu studenci archeologii z Uniwersytetu Łódzkiego.

1. Wolontariusze przy pracy na opuszczonym mazurskim cmentarzu w Puszczy Piskiej. Fot. I. Liżewska.

1. Volunteers working in an abandoned Mazurian cemetery in Piska Forest. Photo: I. Liżewska.

Część programu obozów stanowiły warsztaty. Dzięki nim wolontariusze mogli wymieniać się spostrzeżeniami na temat stanu zabytków i opieki nad nimi, zrozumieć, czym jest zabytek, dowiedzieć się, jakie problemy dotyczą dziedzictwa kulturowego, np. prowadząc wśród okolicznych mieszkańców badania socjologiczne. Niezwykle ciekawie przebiegała dyskusja nad powszechnym obecnie problemem współistnienia nowoczesnych konstrukcji i zabytkowej zabudowy. Jako podkład do rozmowy służyła makieta miasta zrobiona z kartonów przez wolontariuszy. W czasie dyskusji wolontariusze odgrywali role konserwatorów zabytków, deweloperów oraz mieszkańców.

Oprócz osiągniętych celów dydaktycznych praca wolontariuszy przyniosła także i inne, konkretne efekty: badania archeologiczne pozwoliły określić przebieg murów ota-

czających zabytkowy pałac w Koniecpolu, a dzięki pracom konserwatorskim w lasach Puszczy Piskiej przywrócona została pamięć o opuszczonych wsiach i cmentarzach. W ten sposób wolontariusze mogli dorzucić swoją cegiełkę do ratowania polskiego dziedzictwa kulturowego.

Ci młodzi ludzie będą w przyszłości decydować o losach zabytków. Celem obozów było uświadomienie im, że każdy zabytek to niepowtarzalna część naszego dziedzictwa. Znane zabytki z pewnością dadzą sobie radę, co jednak z zabytkami lokalnymi: z dworami, kamienicami, cmentarzami, które nie mają szans na zaistnienie w mediach? Ratunkiem dla tych zabytków jest społeczeństwo świadome ich wartości.

Obydwa obozy okazały się niezwykle udane, a praca z ich uczestnikami spełniła swoje zadanie –

wolontariusze wracali do domów z przekonaniem, że los zabytków zależy od każdego człowieka, nie tylko od służb konserwatorskich. Warto więc kontynuować ten projekt, dążąc przy tym do tego, aby

taki obóz – coś w rodzaju szkoły kultury – organizowany był w każdym województwie. Do realizacji tego pomysłu potrzeba jednak współpracy lokalnych instytucji, zainteresowanych opieką nad dziedzic-

twem kulturowym, tak jak to się stało w przypadku Puszczy Piskiej.

*Adam Lisiecki,
Iwona Liżewska*

VOLUNTEERS SAVE CULTURAL HERITAGE

During the summer vacations the National Heritage Board of Poland, cooperating with non-government organisations and institutions, held two archaeological-conservation camps intended for volunteers, and organised under the slogan: "Come, discover and save from oblivion". The participants, aged 18-26, could choose

between saving the relics of Mazurian villages in Piska Forest or studying the Koniecpolski palace in Koniecpol. Both camps lasted for a fortnight.

The camp programmes included workshops. Alongside the attained didactic objectives, the work performed by the volunteers produced also other concrete effects:

the archaeological investigations made it possible to determine the walls surrounding the palace in Koniecpol, and the conservation carried out in Piska Forest restored recollections about abandoned villages and cemeteries. In this fashion, the volunteers could make their contribution to saving Polish cultural heritage.

INFORMACJA O PRENUMERACIE

Prenumeratę „Ochrony Zabytków” można zamówić za pośrednictwem:

■ 1. RUCH SA

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” SA Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33; tel. (0 22) 532 87 31, 532 88 20, 532 88 16, fax (0 22) 532 87 32; www.ruch.pol.pl, prenumerata@okdp.ruch.com.pl

■ 2. Firma AMOS

01-785 Warszawa, ul. Broniewskiego 8a; tel. (0 22) 639 73 67; biuro@amos.waw.pl

■ 3. GARMOND PRESS SA

01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3; tel./fax (0 22) 836 69 21; prenwarszawa@garmond.com.pl

■ 4. INMEDIO Sp. z o.o.

90-446 Łódź, ul. Kościuszki 132; tel./fax (0 42) 636 44 47; prenumerata@inmedio.com.pl

■ 5. KOLPORTER SA

05-080 Izabelin, Mościska, ul. Bakaliowa 3; tel. (0 22) 355 05 65(66), fax (0 22) 355 05 67(68); prasowa.sc@kolporter.com.pl

■ 6. DOM HANDLOWY NAUKI Sp. z o.o.

02-352 Warszawa, ul. Szczeńśliwicka 2/17; tel. (0 22) 658 15 58, tel./fax (0 22) 822 98 69; ksiegarnia@dhn.pl, czasopismakraj@dhn.pl

Wydawnictwa Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków do nabycia w siedzibie przy ul. Kopernika 36/40, 00-328 Warszawa, pok. 123, w godz. 9.00-14.00, tel. (022) 826 93 52.

Zamówienia można składać za pośrednictwem poczty elektronicznej: wydawnictwa@kobidz.pl.

Spis dostępnych publikacji na stronie internetowej: www.kobidz.pl